

Onderwerp

Startnotitie Herziening Omgevingsbeleid Energietransitie Windenergie

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

In de startnotitie Herziening Omgevingsbeleid Energietransitie Windenergie (Herziening Energietransitie Windenergie, ook wel de modulaire Herziening Energietransitie) wordt aangekondigd hoe het Omgevingsbeleid voor windenergie wordt herzien. Het gaat om een wijziging van de instrumenten Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Conform de 'Werkwijze procedures Omgevingswet' begint de procedure met een startnotitie die door de Provinciale Staten wordt vastgesteld.

De Herziening Energietransitie Windenergie is aangekondigd op de Lange Termijn Agenda Omgevingsbeleid (LTA) van Provinciale Staten. De Herziening Energietransitie Windenergie borduurt voort op de wijzigingen van het Omgevingsbeleid voor windenergie uit de Herziening Omgevingsbeleid 2025 (Herziening 2025), en is de volgende belangrijke stap in het Routekaart RES traject. Met de Herziening 2025 heeft de provincie zoekgebieden opgenomen in de Omgevingsvisie. Met de Herziening Energietransitie Windenergie is de provincie vervolgens voornemens om een aantal van deze zoekgebieden uit de Omgevingsvisie om te zetten naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening.

De provincie richt zich hierbij in eerste instantie op de primaire zoekgebieden. Dit zijn drie zoekgebieden in de RES Holland Rijnland en Midden-Holland die de provincie onder andere op basis van de zienswijzen van de Herziening 2025 en gesprekken met de RES-regio's heeft geselecteerd.

In de startnotitie staat beschreven hoe dit proces zal verlopen, hoe er met de RES-regio's ontwikkelstrategieën worden opgesteld, en hoe de provincie de omgeving verder betreft door middel van participatie.

Inhoud

Het elektriciteitsverbruik in Zuid-Holland groeit snel door onder andere elektrische auto's, warmtepompen en de verduurzaming van de industrie. De energietransitie is daarmee een grote maatschappelijke opgave, waarin windenergie een belangrijke rol speelt. Windenergie levert stroom op momenten dat er minder wordt opgewekt met zonnepanelen, wat zorgt voor een stabielere en betaalbare energievoorziening. Bovendien kan de opwek van windenergie dicht bij het verbruik zorgen voor minder druk op het elektriciteitsnet en lagere kosten voor de uitbreiding van infrastructuur. Zo draagt windenergie bij aan een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening voor Zuid-Holland.

Landelijk is afgesproken dat Nederland in 2030 minimaal 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op land opwekt. De RES-regio's bestaande uit gemeenten, waterschappen en provincie en hebben in 2021 de RES 1.0 afspraken over de te behalen doelstellingen voor duurzame opwek (6,3 tot 6,8 TWh voor Zuid-Holland) bestuurlijk vastgesteld. Het huidige coalitieakkoord (2023–2027) legt daarbij de nadruk

op realisatie: de provincie houdt gemeenten aan hun afspraken en ondersteunt waar nodig met het provinciaal instrumentarium.

Met de vaststelling van de Herziening 2025 worden er drie primaire en negen secundaire zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie opgenomen. Met deze stap uit de Routekaart RES creëert de provincie duidelijkheid over waar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden liggen. Zowel de primaire als de secundaire zoekgebieden lijken op dit moment technisch gezien kansrijk, maar op basis van onder andere de zienswijzen op de Herziening 2025 en de gesprekken met de RES-regio's richt de provincie zich in eerste instantie op de primaire zoekgebieden. Met de Herziening Energietransitie Windenergie is de provincie daarom voornemens om de drie primaire zoekgebieden op te werken naar locaties in de Omgevingsverordening.

De secundaire zoekgebieden zijn daarmee 'reserve zoekgebieden'. Deze komen pas aan bod wanneer blijkt dat de primaire zoekgebieden onvoldoende bijdragen aan het doelbereik, of wanneer blijkt dat een of meerdere van de primaire zoekgebieden toch niet haalbaar zijn.

In de Herziening Energietransitie Windenergie worden alle zoekgebieden verder onderzocht en worden er afspraken gemaakt over wanneer en hoe bepaald wordt of de secundaire zoekgebieden wel of niet nodig zijn (zie: Proces).

Zoals bepaald in de Omgevingswet, worden de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening vastgesteld door Provinciale Staten en het Omgevingsprogramma door Gedeputeerde Staten. In de 'Werkwijze procedures Omgevingswet' is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten voor wijzigingen van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening een startnotitie opstellen die ter vaststelling wordt voorgelegd aan Provinciale Staten. De startnotitie van de Herziening Energietransitie Windenergie heeft alleen betrekking op wijzigingen van het Omgevingsbeleid voor windenergie.

Plan-mer-plichtig besluit

De herziening van de provinciale Omgevingsverordening is plan-mer-plichtig, omdat er kaderstellende keuzes worden gemaakt over toekomstige windenergieprojecten met mogelijk grote milieugevolgen. De voor de Herziening 2025 uitgevoerde OER wordt daarom aangevuld en verdiept via een plan-mer-procedure, zodat een goed onderbouwd besluit kan worden genomen over het opnemen van locaties voor windenergie in het Omgevingsbeleid.

De uitkomsten van dit onderzoek worden samen met het ontwerpbesluit voor de Herziening Energietransitie Windenergie opnieuw voorgelegd aan de Commissie mer. Na verwerking van het advies en de zienswijzen stellen Gedeputeerde Staten een definitief voorstel vast.

Proces

De Herziening Energietransitie Windenergie bestaat uit drie hoofdonderdelen: nader onderzoek per zoekgebied, het opstellen van ontwikkelstrategieën, en participatie.

Nader onderzoek per zoekgebied

Voor de Herziening 2025 is er een Omgevingseffectrapportage uitgevoerd. Hierin zijn de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden onderzocht. Op basis van de OER, de zienswijzen op de Herziening 2025, en gesprekken met de RES-regio's zijn er drie primaire en negen secundaire zoekgebieden opgenomen in de Omgevingsvisie. De OER heeft deze zoekgebieden op hoofdlijnen onderzocht. Voordat de provincie een zoekgebied omzet naar een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening, wil de provincie een beter beeld hebben van de kansrijkheid van deze zoekgebieden. Hiervoor zal de provincie nog een aantal vervolgonderzoeken uitvoeren. De aandachtspunten en daaruit volgende onderzoeken staan in de startnotitie per zoekgebied beschreven.

In een eventuele projectfase (nadat een zoekgebied is omgezet naar een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening), volgen gedetailleerdere, locatie-specifieke onderzoeken. Deze worden door de initiatiefnemer uitgevoerd.

Ontwikkelstrategie

In de aanloop naar de vaststelling van de Herziening 2025 heeft de provincie overleg gevoerd met de RES-regio's. Voor de RES Drechtsteden is duidelijk geworden dat deze regio inmiddels op koers ligt en aanvullende windenergie voorlopig niet nodig is. Wel wil de provincie eventuele verzoeken vanuit de regio om windenergie mogelijk te maken honoreren.

De RES Holland Rijnland en Midden-Holland liggen nog niet op koers. Samen met deze RES-regio's gaat de provincie in de modulaire Herziening ontwikkelstrategieën uitwerken. In de ontwikkelstrategie zitten in ieder geval vier onderdelen:

1. Doelbereik: Hoe groot is de opgave voor windenergie in de RES-regio?
2. Bevoegd gezag: Wie wenst bevoegd gezag te zijn bij de mogelijke toekomstige ontwikkeling van windparken?
3. IJkmomenten: Wat zijn de besluitvormingsmomenten waarop keuzes worden gemaakt over het doelbereik, wanneer de balans wordt opgemaakt, en welke zoekgebieden daadwerkelijk worden omgezet naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening?
4. Samenwerken op participatie: Hoe werken de provincie en de RES-gemeenten samen in de participatietrajecten?

Participatie

In dit stadium is het doel van de participatiemomenten om de omgeving te informeren over het proces en om input op te halen over de zoekgebieden. Deze informatie betreft de provincie bij de verdere besluitvorming. De provincie richt zich hierin niet alleen op inwoners, maar ook op andere belanghebbenden. De provincie zet voor dit participatietraject verschillende instrumenten in, waaronder inwonersavonden.

In een eventuele projectfase (nadat een zoekgebied is omgezet naar een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening), volgt een intensiever, locatie-specifiek participatietraject wat over de inpassing e.d. gaat. Dit is geen onderdeel van de modulaire Herziening, en wordt tegen die tijd door het bevoegd gezag en de initiatiefnemer uitgevoerd.

Procedure*Eerdere besluitvorming*

De Herziening Energietransitie Windenergie is aangekondigd op de Lange Termijn Agenda Omgevingsbeleid (LTA) van Provinciale Staten. De startnotitie van de Herziening Energietransitie Windenergie is eind maart 2026 aangeboden aan de Statencommissie Economie en Energie. Daarmee is PS in staat gesteld om de startnotitie gelijktijdig met de Herziening 2025 vast te stellen.

Vervolgproces

Vaststelling door Gedeputeerde Staten van het ontwerp van de Herziening Energietransitie Windenergie is momenteel voorzien in het tweede kwartaal van 2027. Het ontwerp wordt vervolgens vrijgegeven voor de terinzagelegging. De planning is gericht op aanbieding van het definitieve ontwerp aan Provinciale Staten in het vierde kwartaal van 2027.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 10 maart 2026, met het besluitnummer PZH-2026-887787082;

Gelet op Artikel 143, lid 2, van de Provinciewet en de artikelen 2.6, 3.1 en 3.4 van de Omgevingswet;

Besluiten:

1. Vast te stellen de startnotitie Herziening Omgevingsbeleid Energietransitie Windenergie

Den Haag, 3 juni 2026

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Griffier
drs. B.S.M. Sepers

Voorzitter
mr. A.W. Kolff

Bijlagen:

1. Startnotitie Herziening Omgevingsbeleid Energietransitie Windenergie

Den Haag, 10 maart 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Secretaris
drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Voorzitter
mr. A.W. Kolff